

Ministarstvo znanosti i obrazovanja
Agencija za odgoj i obrazovanje
Hrvatsko društvo klasičnih filologa
Institut Latina & Graeca

ZAPORKA NATJECATELJA:

--	--	--	--	--	--

ŠKOLSKO NATJECANJE IZ LATINSKOG I GRČKOG JEZIKA

u kategoriji

LATINSKI JEZIK

za

GIMNAZIJE

Ostvareni i maksimalni broj bodova:

I. Prijevod:

	18
--	----

II. Razumijevanje:

	7
--	---

III. Gramatika:

	15
--	----

IV. Civilizacija

	10
--	----

Ukupan broj bodova:

	50
--	----

Članovi školskog povjerenstva:

1. _____
2. _____
3. _____

18. siječnja 2024.

I. PRIJEVOD

Prevedi tekst uz pomoć rječnika i komentara.

Marcus Vitruvius Pollio: De architectura

Rimski pisac Marko Vitruvije Polion u djelu O arhitekturi opisuje koja sve znanja treba posjedovati onaj tko želi biti izvorstan arhitekt:

Marcus Vitruvius Pollio:

De architectura

Ita de¹ architectis optimis Vitruvius² olim scripserat: „Architecti est scientia pluribus disciplinis et variis eruditionibus ornata, cuius iudicio probantur³ omnia opera quae⁴ ab⁵ ceteris artibus perficiuntur. Ea⁶ nascitur ex fabrica⁷ et ratiocinatione. Fabrica est continuata⁸ ac trita⁹ usus¹⁰ meditatio, quae manibus perficitur e materia...” Istis legibus ducti architecti Urbem et omnem civitatem Romanam ab antiquissimis temporibus pulcherrimis aedificiis ornaverunt: templis, basilicis, circis, theatris, amphitheatris aquaeductibusque.

KOMENTAR:

---

¹ **de** – (prijedlog s abl.) – o

² **Vitruvius** – v. im. Vitruvius, -ii, m. – Vitruvije (ime rimskog pisca)

³ **probantur** – v. gl. proba 1. – prosuđivati, odobravati

⁴ **quae** – (odnosna zamjenica, odnosi se na opera)

⁵ **ab** – (prijedlog s abl.) – od

⁶ **Ea** (sc. scientia) = to znanje

⁷ **fabrica** – v. fabrica, -ae, f. – zanat

⁸ **continuata** – v. gl. continuo 1. – povezati

⁹ **trita** – v. tritus 3 – vješt

¹⁰ **usus** – v. usus, -us, m. = o iskustvu/iskustveno

maks. 18

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

II. RAZUMIJEVANJE TEKSTA

Ovaj dio teksta ne trebaš prevoditi, nego ga pokušaj razumjeti i odgovoriti na postavljena pitanja u ovom dijelu testa!

U ovome tekstu Vitruvije opisuje što je sve poželjno, ali samo za sebe nedovoljno kvalitetnom arhitektu te daje primjere kako bi trebali izgledati hramovi olimpskih bogova:

Non enim debet nec potest¹ esse architectus grammaticus, uti fuerat Aristarchus², sed non agrammatus³, nec musicus ut Aristoxenus⁴, sed non amusos⁵, nec pictor ut Apelles⁶, sed graphidos⁷ non imperitus, nec plastēs⁸ quemadmodum Myron⁹ seu Polyclitus¹⁰, sed rationis plasticae¹¹ non ignarus, nec denuo medicus ut Hippocrates¹²...Minervae et Marti et Herculi aedes doricae¹³ fient¹⁴, Iunoni, Dianae, ceterisque diis, aedes ionicae¹⁵ construentur¹⁶.

1. Koja struka sama za sebe nije dovoljna da bi netko bio arhitekt, a nije nabrojana u tekstu?

- a) glazba
- b) gramatika
- c) slikarska umjetnost
- d) matematika

	maks. 1
--	---------

2. U kojoj se struci proslavio Apel?

- a) u arhitekturi
- b) u matematici
- c) u slikarstvu
- d) u vojnoj doktrini

	maks. 1
--	---------

¹ **potest** = može

² **Aristarchus** = Aristarh (slavni grčki jezikoslovac)

³ **agrammatus** = jezično neobrazovan

⁴ **Aristoxenus** = Aristoksen (slavni grčki glazbenik)

⁵ **amusos** = glazbeno neobrazovan

⁶ **Apelles** = Apel (osobno ime)

⁷ **graphidos** = crtač

⁸ **plastēs** = kipar

⁹ **Myron** = Miron (slavni grčki kipar)

¹⁰ **Polyclitus** = Poliklit (slavni grčki kipar)

¹¹ **rationis plasticae** = u kiparstvu

¹² **Hippocrates** = Hipokrat (osobno ime)

¹³ **doricae** – v. pridj. doricus 3 - dorski

¹⁴ **fient** = neka budu

¹⁵ **ionicae** – v. pridj. ionicus 3 - jonski

¹⁶ **construentur** = neka se grade

3. Kako se zvao najslavniji grčki liječnik spomenut u tekstu?

- a) Aristarh
- b) Herkul
- c) Hipokrat
- d) Miron

	maks. 1
--	---------

4. U kojem stilu se po Vitruviju trebaju graditi hramovi posvećeni božici koja se grčki naziva Atenom?

- a) u dorskom stilu
- b) u egipatskom stilu
- c) u jonskom stilu
- d) u korintskom stilu

	maks. 1
--	---------

5. U kojem stilu bi prema tekstu trebali biti građeni hramovi Merkuru i Neptunu?

- a) u dorskom stilu
- b) u jonskom stilu
- c) u korintskom stilu
- d) u perzijskom stilu

	maks. 1
--	---------

6. Citiraj iz teksta kojim se muškim bogovima i polubogovima trebaju graditi hramovi u dorskom stilu!

	maks. 1
--	---------

_____

7. U kojem stilu po Vitruviju trebaju biti hramovi bogova koji nisu poimence nabrojani?

	maks. 1
--	---------

_____

	maks. 7
--	---------

III. GRAMATIKA

1. Riječ *olim* iz prvog reda prvog teksta je po vrsti riječi:

- a) imenica
- b) pridjev
- c) prilog

	maks. 1
--	---------

2. Riječ *scientia* u dativu množine glasi:

_____

	maks. 1
--	---------

3. Od kojega pridjeva dolazi superlativ *optimis* (navedi rječnički oblik)?

_____

	maks. 1
--	---------

4. Kako glasi predikat *scripserat* u istom licu i broju indikativa perfekta aktiva?

_____

	maks. 1
--	---------

5. Kako glasi sintagma *omnia opera* u jednini?

_____

	maks. 1
--	---------

6. Imenici *musicus* pridruži sročan (u istom rodu, broju i padežu) oblik pridjeva!

- a) *feroces*
- b) *ferocis*
- c) *ferox*

	maks. 1
--	---------

7. Riječ *ceteris* u trećem redu prvog teksta je...

- a) muškog roda
- b) srednjeg roda
- c) ženskog roda

	maks. 1
--	---------

8. Sintagma *ab antiquissimis temporibus* u jednini u istom padežu glasi:

_____

	maks. 1
--	---------

9. Prilog od pridjeva *bonus*, 3 glasi:

_____

	maks. 1
--	---------

10. Riječ *ducti* iz 4. reda prvoga teksta je:

- a) imenica
- b) particip
- c) pridjev

	maks. 1
--	---------

11. Oblik *nascitur* u futuru I., ako se zadrži isto lice, broj i stanje, glasi:

- a) *nascetur*
- b) *nascentur*
- c) *nascuntur*

	maks. 1
--	---------

12. Oblik *istis legibus* u genitivu jednine glasi:

- a) *istarum legum*
- b) *istius legis*
- c) *istorum legum*

	maks. 1
--	---------

13. Oblik *ornaverunt* prebačen u pasiv glasi:

- a) *ornati erant*
- b) *ornati erunt*
- c) *ornati sunt*

	maks. 1
--	---------

14. Rečenica *Fabrica est continuata* u množini glasi:

	maks. 1
--	---------

15. Kojoj vrsti imenica pripada *materia, -ae, f.* (koja može imati i oblik: *materies, -iei, f.*)?

- a) *heteroclita*
- b) *heterogenea*
- c) *pluralia tantum*

	maks. 1
--	---------

	maks. 15
--	----------

IV. CIVILIZACIJA

1. Koja latinska izreka znači da bi nam trebalo mnogo života da upijemo svu umjetnost svijeta?

- a) *Ab ovo.*
- b) *Ars longa, vita brevis.*
- c) *Dum spiro, spero.*

	maks. 1
--	---------

2. Na koliko se razdoblja dijeli rimska književnost?

- a) na 4 razdoblja
- b) na 5 razdoblja
- c) na 6 razdoblja

	maks. 1
--	---------

3. Koji se od sljedećih internacionalizama izvodi iz riječi *ars*?

- a) *artikulacija*
- b) *artist*
- c) *orati*

	maks. 1
--	---------

4. Kojem razdoblju rimske književnosti pripada Vitruvije ako znamo da je umro otprilike u isto vrijeme kad i car August?

- a) Drugom ili Arhajskom dobu
- b) Trećem ili Zlatnom dobu
- c) Četvrtom ili Srebrnom dobu

	maks. 1
--	---------

5. Arenu u Puli ubrajamo u:

- a) amfiteatre
- b) bazilike
- c) teatre

	maks. 1
--	---------

6. Ako se nešto radi *manualno*, to znači da se radi:

- a) glavom
- b) nogama
- c) rukama

	maks. 1
--	---------

7. Engleska riječ *palace*, njemačka riječ *Palast* i hrvatska riječ *palača* potječu od latinske riječi:

_____

	maks. 1
--	---------

8. Koja građevina nije postojala u Vitruvijevo vrijeme?

- a) Circus maximus
- b) Colosseum
- c) Curia senatus (Curia Hostilia)

	maks. 1
--	---------

9. Koji je stil gradnje imao najmanje ukrasa na stupovima?

- a) dorski
- b) jonski
- c) korintski

	maks. 1
--	---------

10. Koji dio Vitruvijevo ime je *cognomen*?

- a) Marcus
- b) Vitruvius
- c) Pollio

	maks. 1
--	---------

	maks. 10
--	----------

RJEŠENJA**I. PRIJEVOD**

Ita...Vitruvius olim scripserat	Tako/ovako Vitruvije nekoć je/bio/bijaše pisao	1
de architectis optimis	o najboljim arhitektima/graditeljima	1
„Architecti est scientia...ornata	Graditeljevo znanje je urešeno/odlikuje se/opremljeno je	1
pluribus disciplinis et variis eruditionibus	s više znanosti i različitim obukama/učenostima	1
cuius iudicio	čijim sudom/mišljenjem	1
probantur omnia opera	se prosuđuju/odobravaju svi poslovi	1
quae ab ceteris artibus perficiuntur.	koji se dovršavaju/izvršavaju od drugih zanata/vještina.	1
Ea nascitur	To znanje se rađa/nastaje	1
ex fabrica et ratiocinatione.	iz zanata i promišljanja.	1
Fabrica est continuata ac trita usus meditatio,	Zanat je povezano i vješto razmišljanje o iskustvu/iskustveno razmišljanje	1
quae manibus perficitur e materia...”	koje se dovršava rukama iz građe.	1
Istis legibus ducti	Tim zakonima vođeni	1
Urbem et omnem civitatem Romanam	Grad/Rim i čitavu rimsku državu	1
ab antiquissimis temporibus	od najstarijih vremena	1
pulcherrimis aedificiis	najljepšim građevinama	1
architecti...ornaverunt:	arhitekti su ukrasili:	1
templis, basilicis, circis,	hramovima, bazilikama, cirkovima	1
theatris, amphitheatris aquaeductibusque.	kazalištima, amfiteatrima i akveduktima.	1
	ukupno prijevod teksta	18

II. RAZUMIJEVANJE TEKSTA

1.d	1
2.c	1
3.c	1
4.a	1
5.b	1
6. Marti et Herculi	1
7. u jonskom stilu	1
ukupno razumijevanje teksta	7

III GRAMATIKA

1. c	1
2. scientiis	1
3. bonus 3	1
4. scripsit	1
5. omne opus	1
6. c	1
7. c	1
8. ab antiquissimo tempore	1
9. bene	1
10. b	1
11. a	1
12. b	1
13. c	1
14. Fabricae sunt continuatae.	1
15. a	1
ukupno gramatika	15

IV. CIVILIZACIJA

1. b	1
2. b	1
3. b	1
4. b	1
5. a	1
6. c	1
7. palatium	1
8. b	1
9. a	1
10. c	1
ukupno civilizacija	10

ukupno za cijeli test: 50 bodova